

Dr Hoffmann Imre

A katasztrófa-elhárítás és tűzoltóságok technikai fejlesztése, kiemelt tekintettel a műszaki mentésekre

Ma Magyarországon a leggyorsabban mobilizálható szervezet a tűzoltóság. A tűzoltóság beavatkozásainak mintegy 50 %-át a műszaki mentések adják, ami az elmúlt évben 29.347 regisztrált műszaki mentést jelentett. A beavatkozások megfelelő színvonalon tartása érdekében szükséges a technikai eszközök folyamatos fejlesztése, illetve felmerül a modern műszaki technika alkalmazásának igénye.

A fejlesztés anyagi háttérét a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Ttv.) biztosítja, amely rendelkezik a tűzoltóság anyagi, pénzügyi ellátásáról. A hivatásos önkormányzati tűzoltóság működésének és fenntartásának költségeit a központi költségvetés az illetékes önkormányzat útján normatív hozzájárulásként biztosítja. A költségvetés a létesítés, a fejlesztés és a felújítás költségeit pályázati formában a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter által vezetett minisztérium útján biztosítja. A pályázat - a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter által rendeletben szabályozott feltételek szerint - a fejlesztési költség egészére vagy annak meghatározott részére irányulhat. A központi költségvetésből történő hozzájárulás mértékét legalább a hivatásos önkormányzati tűzoltóság előírt legkisebb létszámának és gépjárműállományának figyelembevételével kell megállapítani. Ennek eredményeként a fejlesztések mindenképpen terhelik a központi költségvetést. Ezt a terhet csökkentik a jogszabályok által kötelezően biztosított források: egyrészt a biztosítók 1,5%-os hozzájárulása, másrészt a tűzvédelmi bírság bevételei.

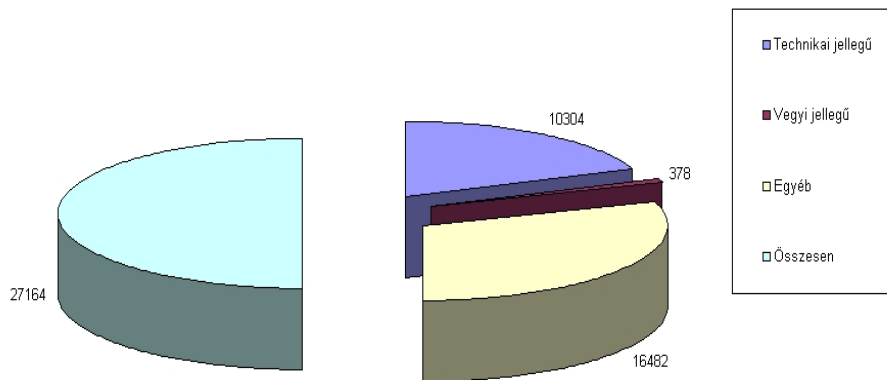
A Ttv. értelmében a biztosító köteles meghatározott biztosítási ágazatokból befolyt biztosítási díjak 1,5%-át hozzájárulás címén a központi költségvetésbe befizetni. A biztosítók hozzájárulása 2007-ben meghaladta 3 Milliárd Ft-ot.

A tűzvédelmi bírság fontos bevételi forrás egyrészt a tűzoltóságoknak, másrészt a költségvetésnek. Tűzvédelmi bírság fizetésére a tűzvédelmi hatóság a magánszemélyeket, a jogi személyeket és ezek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteit kormányrendeletben meghatározottak szerint kötelezheti a jogszabályban előírt tűzvédelmi kötelezettségek megsértése esetén. A tűzvédelmi bírság kezeléséről rendelkező 180/1998. (XI. 6.) Korm. rendelet értelmében a bírság összegét a tűzvédelmi hatóság kezeli. A tűzvédelmi

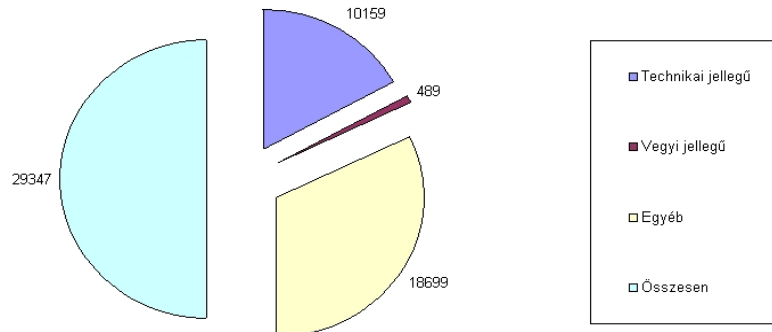
hatóság a jogerős és végrehajtható határozat alapján hozzá befizetett tűzvédelmi bírság összegének 50%-át folyamatosan, de legkésőbb minden negyedévet követő hónap 30. napjáig köteles átutalni az Önkormányzati Minisztérium meghatározott fejezeti kezelésű előirányzatai közé. A bírság fennmaradó 50 %-a a tűzoltóságot fenntartó helyi önkormányzat számlájára kerül, mely az önkormányzat költségvetésének részét képezi. Az önkormányzati költségvetés felhasználása a helyi önkormányzat képviselő testületének hatáskörébe tartozik. Ennek megfelelően a bírság ezen 50%-a felett a HÖT nem rendelkezik közvetlenül.

A tűzvédelmi bírság kiszabásával kapcsolatban problémaként merül fel, hogy az esetleges szankcionálást továbbra is jelentősen befolyásolják a helyi érdekek, az önkormányzati - mint munkáltató, mint intézményi - függőségi viszony. További probléma, hogy a vonatkozó rendelet alapján kiszabható tűzvédelmi bírság összege viszonylag alacsony, a más hatóság által kiszabható bírság összegekhez képest. A tűzvédelmi bírságból befolyó összeg 2008-ban 20.458.000 Ft volt.

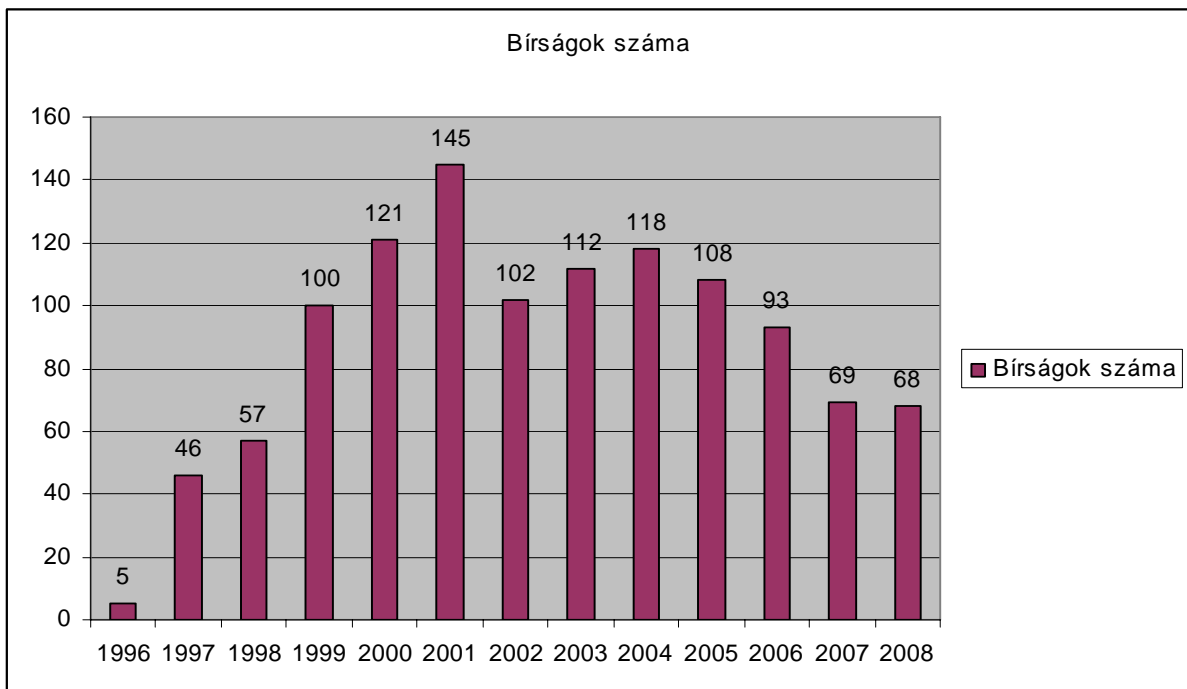
A műszaki mentések jelleg szerinti bemutatása a 2007. évben

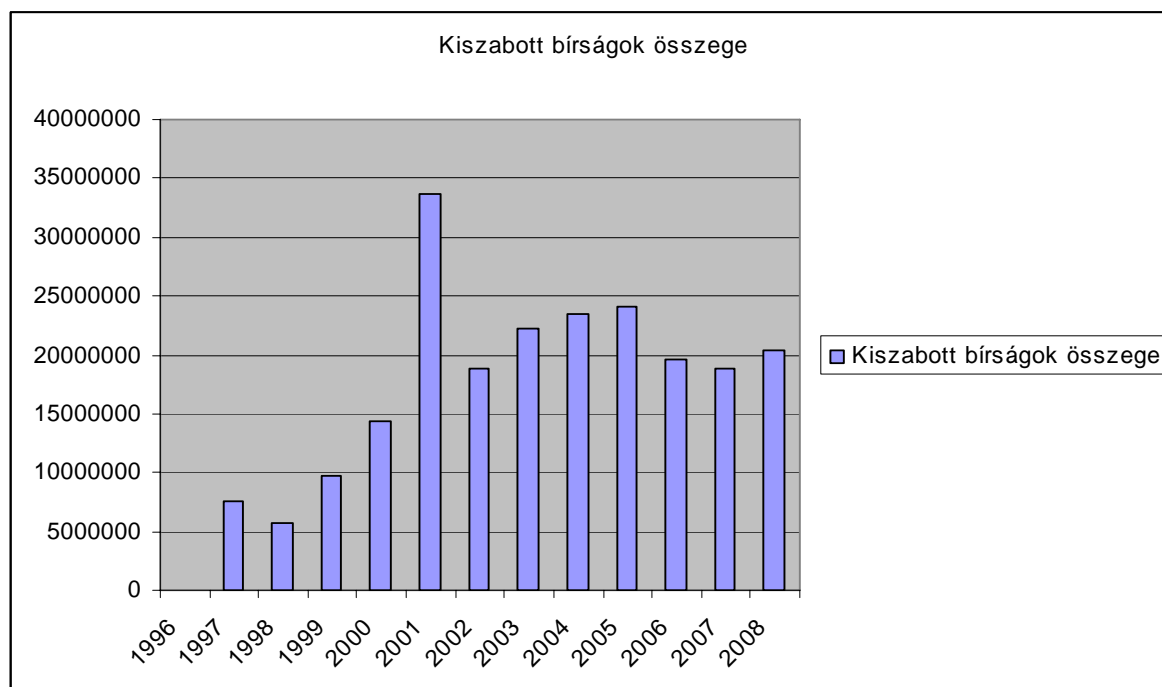
A műszaki mentések jelleg szerinti bemutatása a 2008. évben

A tűzvédelmi bírságból származó bevételek, valamint a biztosítók hozzájárulása a hivatásos és az önkéntes tűzoltóságok részére a laktanya építési beruházáshoz, a tűzoltáshoz és műszaki mentéshez, valamint a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter által felügyelt tűzjelzési és monitoring lakossági riasztó-tájékoztató eszközök létesítésére és az általa alapított, a szakágazat képzési feladatait ellátó oktatási intézmény részére tűzoltó célú szakképzéséhez szükséges technikai eszközök, felszerelések fejlesztésének, felújításának céljára használható fel.

A kiszabott tűzvédelmi bírság darabszám – évenkénti megoszlása 1996-tól 2008-ig

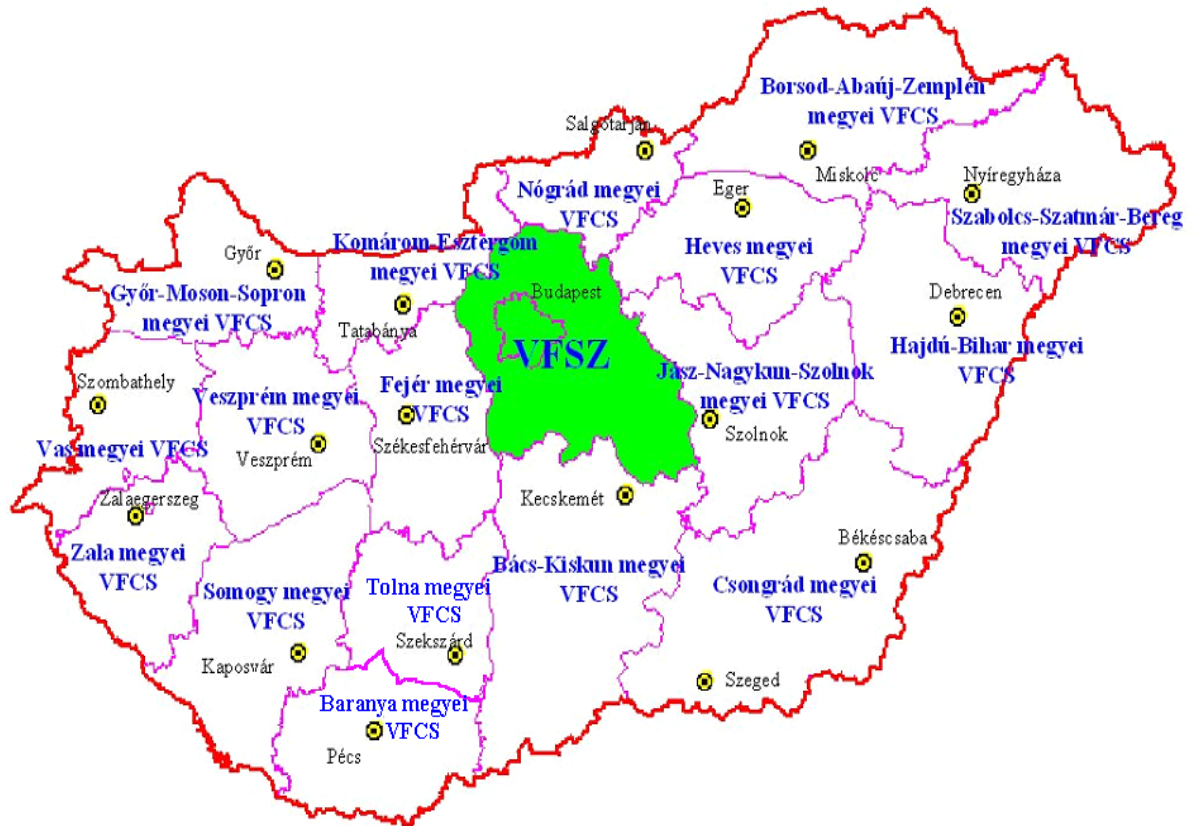

A kiszabott tűzvédelmi bírság kiszabott összeg – évenkénti megoszlása 1996-tól 2008-ig

Fontos kérdés a fejlesztés mellett a technikai eszközök műszaki állapotának szinten tartása. A tűzoltó technikai eszköz bekerülési költségeinek növekedése, a modern technikák bevezetése előtérbe helyezi az eszközök állagmegóvásának fontosságát. Az állagmegóvás alapja a rendszeres felülvizsgálat és a szakszerű karbantartás, javítás. Ezt jogszabályi szinten – jelenleg – a tűzoltási, műszaki mentési és az ezekhez kapcsolódó tűzvédelmi technika alkalmazhatóságának részletes szabályairól szóló 31/2001. (XII. 19.) BM rendelet szabályozza. A rendelet módosítása folyamatban van, melynek során változnak a felülvizsgálati ciklusidők, a felülvizsgálatra kötelezett technika köre, a regisztrációt a bejelentési eljárás váltja fel. A bejelentési eljárás, mint könnyítés mellett nagyobb hangsúlyt kap a felülvizsgálók ellenőrzése, a szankcionálás lehetősége.

A katasztrófa-elhárítás eszközeinek fejlesztésével kapcsolatban példaként kiemelhető: a Vegyi Felderítő Csoport (VFCS), illetve Vegyi Felderítő Szolgálat (VFSZ) felállítása, a sugárzásfigyelő rendszer, illetve az Egységes Digitális Rádiórendszer (EDR) kiépítése. A VFCS, VFSZ feladatai a káresemény helyszínén: információgyűjtés, a terület felderítése, helyzetértékelés a beavatkozó állomány, a lakosság és az anyagi javak veszélyeztetettségének felmérése céljából, a káresemény jellegéből adódó, a további intézkedések meghozatalához szükséges mérések, vizsgálatok, az esetleges mintavételezés elvégzése.

A Veszélyhelyzeti Felderítő Szolgálat működési területe

Készítette: BM OKF Mentésszervezési Főosztály

A különböző ágazatok által működtetett mobil laboratóriumok ellenőrzik az Országos Sugárfigyelő, Jelző és Ellenőrző Rendszer Radiológiai Távmérő Hálózat mérőállomásai által szolgáltatott mérési eredményeket, igazolják vagy elvetik a mérőállomás által mért adatokat és információt szolgáltatnak a döntéshozók felé, kijelölik a szennyezett terület határait. A helyszínen talaj-, víz-, illetve levegőmintákat vesznek és izotópszelektív vizsgálatokkal meghatározzák a környezetben található radioaktív izotópok fajtáit és azok mennyiségét, illetve egyéb méréseket végeznek az igények szerint.

Jelenleg folyik az OSJER RTH fejlesztése és bővítése. Az OSJER rendszerben 92 automata sugázmérő állomás van, melyek Magyarország területén folyamatosan és automatikusan mérik a gammasugárzás értékét. Amennyiben a sugárzás értéke a normál szint fölé emelkedik, a rendszer automatikusan riasztási jelzést generál. Az OSJER RTH állomásait négy ágazat üzemelteti:

- a Honvédelmi Minisztérium 35,
- az Országos Meteorológiai Szolgálat 29,
- a Paksi Atomerőmű 20,

- az OKF pedig 8 szondával rendelkezik.

Folyamatosan zajlik az OKF állomásainak korszerűsítése és a mérőállomások számának növelése. A bővítés első ütemének végén az OKF állomásainak száma 14-re növekszik. Folyamatban van az adatokat szolgáltató ágazatok számának bővítése is.

A megfelelő technikai követelmények teljesítése után két újabb szolgáltatóval bővülne az országos rendszer:

- a Bataapátiban létesült kis- és közepes aktivitású radioaktív hulladéktárolót üzemeltető Hulladékokat Kezelő Közhasznú Nonprofit Kft. 4 radiológiai mérőállomással rendelkezik,
- az Oktatási és Kulturális Minisztérium 11 mérőszondát üzemeltet.

Mobil laboratórium- SVM Mérőkocsi

A fejlesztés másik fontos vonala a Katasztrófavédelmi szervezetek és a tűzoltóságok által használt analóg rendszerű adó-vevő berendezések időszerű kiváltását célzó Egységes Digitális Rádiórendszer bevezetése. A sikeres bevezetéshez azonban elengedhetetlen a szolgáltató és a miniszterelnöki hivatal részéről tanúsított segítőkész hozzáállás.

Az EDR rendszer bevezetése szempontjából talán az egyik legfontosabb kérdés a szükséges eszközök és tartozékok beszerzése, melyet a vonatkozó jogszabály (1032/2007. Korm. Határozat) a felhasználó szervezetet felügyelő minisztérium feladataként határozta meg.

Az eszközök beszerzéséhez szükséges anyagi források több keretből kerültek biztosításra. Az OKF rendelkezésére álló források terhére országos szinten összességében 5963 db terminál került beszerzésre az alábbi összetételben: 3684 db kézi terminál, 190 db GPS-s kézi terminál, 374 db Asztali terminál, valamint 1715 db mobil terminál.

Az előzőekben említett terminálokhoz szükséges kiegészítők egy része szintén a fenti források terhére kerültek beszerzése, azonban a tűzoltóságok első ellátmányába tartozó összes

kiegészítő beszerzésére nem volt lehetőség. A hiányzó tételek biztosítása érdekében további források biztosítása szükséges. Az EDR eszközök elsődleges leosztása a Hivatásos Önkormányzati tűzoltóságoknál történik, de fontos az Önkéntes tűzoltóságok bevonása a rendszerbe az egységes kommunikáció érdekében.

Egységes Digitális Rádiórendszer

- A MeH KSZI által biztosított 139,2 millió Ft-os keret.
- A MeH KSZI által biztosított 700 millió Ft-os keret.
- A 2107/2007 Korm. hat alapján az OKF részére a fejezeti maradványból 650 millió Ft került biztosításra.
- A 2167/2007 Korm. hat alapján az OKF részére a központi költségvetés általános tartalékának terhére 1 400 millió Ft került biztosításra.

EDR eszközök elosztása

- Hivatásos Önkormányzati tűzoltóságok:
 - Gépjárműfecskenők: 2 db kézi készülék, 1 db kétkezelős mobil készülék,
 - Különleges szerek: 2 db kézi készülék, 1 db egy vagy kétkezelős mobil készülék,
 - Tűzoltó parancsnok: 1 db kézi készülék (GPS),
 - Megelőzési, mentési osztályvezetők: 1-1 db kézi készülék,
 - Híradó ügyelet: 1db asztali készülék, 1 db kézi készülék.
- Önkéntes tűzoltóságok bevonása a rendszerbe az egységes kommunikáció érdekében.

A katasztrófa-elhárítás és tűzoltóságok technikai fejlesztése a beavatkozás hatékonyságát segítik, ezzel párhuzamosan megjelenik a kor műszaki színvonalához igazodó technika alkalmazásának fontossága. Ennek a modern technikának a megfelelő ismerete, kezelésének készségszintű elsajátítása a szakszerű beavatkozás alapfeltétele, ezért kiemelt hangsúlyt kell fektetni a személyi állomány képzése, továbbképzésére.

Dr Hoffmann Imre tű. vezérőrnagy

